

Glasilo Slovenske Krajine

NOVINE

Prihaja vsako nedeljo.

Cena Novin na celo leto je: doma na skupni naslov 25 D., na posameznoga 30 D., v Ameriko 100 D. Cena Marijinoga Lista na celo leto je: doma 10 D., v Ameriko 50 Din. Novine prihajajo vsaki teden, M. List vsaki mesec. Naročniki M. Lista i Amerikanci dobijo kalendar brezplačno, naročniki Novin pa za polovično ceno. Rokopisi se ne dajo nazaj. Rokopise i naročnino pošiljajte na uredništvo ali upravništvo Novin v Črenšovce, Prekm.

Uredništvo i upravništvo Novin je v Črensovcih, Prekmurje.

Vrednik: Klekl Jožef, vp. plebanoš v Črensovcih.

Oglasi, (inserati) se tudi sprejmajo. Cena ednoga kvadratnoga centimetra za ednok en dinar, za večkrat popust. Cena malih oglasov je do dvajset reči 5 Din, više od vsake reči pol dinara. Med tekstem je cena oglasov cm² dva dinara v „Poslanom“ tri dinare. Ki naroči 14, 12 ali celo stran, dobi 25% popusta za edno objavo, za večkratno več. Takso za vse oglase plača upravništvo „NOVIN“.

Sami vdarci.

Od zadnjih volitev so pretekli dobri štiri meseci, od otvoritve parlamentarnoga dela pa komaj trije. Pred novo narodno skupščino je stopila Pašičova vlada radikalov i Pribičevićovih demokratov. Kak radikalni tak tudi demokratje so šli v volilni boj z velikimi obečanjmi, da bodo pomagali *uradnikom* s tem, da izdelajo uradniški zakon, *kmečkomi ljudstvi* s poledelskimi krediti, *invalidom* z invalidskim zakonom, *trgovcom*, obrtnikom, vpokojencem, z ednov rečjov vsakšemi i vsem, samo naj oddajo svoje glase za njih. Ka pa so spunili od teh obljub?

Naipre so zglasali *dvanaestine*, ki so za narod milijardsko breme, posebno za Slovence. Za nje sta glasovala tudi slovenskiva demokrata Pivko i Žerjav. S tem sta pomagala giliti slovenskoga kmeta, šterdmi sta prle obečavala nebesa.

Uradnikom — kak je pisalo njegovo časopisje — Žerjav ne šteo pomagati, ar neso volili njega.

Invalidom je vlada „pomagala“ z invalidskim davkom. Namesto, da bi izdelala zakon, ki bi vredio invalidsko podporo, je naložila na nje davek. Slovenskiva demokrata sta tudi pri tom pomagala.

Da pa tudi delo ne bi bilo brezplačno, je naložila 2 procentni delovni davek, ki zadene vsakšega, ki si mora z žuljavimi rokami služiti kruh. Da sta pri tom pomagala tudi Žerjav i Pivko, ne trbe posebi povdarjati.

Po tom so prišla na vrsto druga „darila.“ — Vlada je izdelala *stanovanjski zakon*, s šterim nemrejo biti zadovoljni ne hišni gospodarji i ne najemniki. Zvlin radikalov i Pribičevićovih demokratov so ga vse parlamentarne stranke odklonile. Še slabši je *tiskovni zakon*, ki zabranjuje, da bi se po listaj obsojalo krivično i nepošteno postopanje oblasti. Podobnoga tiskovnoga zakona nemajd v niednoj demokratičnoj državi. Vlada pa se je spravila tudi na delo, da bi zatrla naše obstoječe *zadržništvo* i je z zakonom podvrgla oblasti ministerstva.

To pa ne zadosta. Vdarjajo nas tudi v kulturnom i verskom pogledi. Pribičević je izdao razpis, po šterom so prepovedana vsa verska i plemenska društva. Potom je dao izdelati *šolski zakon*, šteroga skriti namen je, zatreti slovenstvo — piše najpre, da se morajo deca poučevati v „srbsko-hrvatsko-slovenskom“ jeziki — i odpraviti verski pouk. Izdelan je tudi zakon za vere, šteri je za katoličansko cerkev v novom pogledi tak krivičen i poniževalen, da ga moremo vsi katoličani z vsov odločnostjov odklanjati.

Povdariti moramo, da sta pri vsem tom sodelovala tudi našiva slovenskiva demokrata, ki sta pred volitvami trobila v svet, da se bota vsešiom i vsigdar borila za pravice slovenskoga naroda. Komaj sta prišla v Belgrad, sta nas zatajila i se vpregla v jarem Pašič-Pribičevićove politike. Dobro bo, če si to zapomnimo, da se ne bomo dali več za nos voditi.

NEDELA

I. po Risalaj. — Evang. sv. Mataja 28, 18—20. — Idite teda i učite vse narode.

Zveličar je meo od večnih časov določeno, kak dugo bo hodo na zemli. Njegova naloga je bila, da človeštvi prižge luč prave istine, da njemi pokaže pot, štera vodi k zadnjemi cili človeškoga življenja, da s svojim trpljenjom i smrtjov izvrši odkupilno delo, da z njim zadosti svojem nebeskom Oči i da z vstanenjom odpre nebesko kraljestvo, štero je zapro prvi greh na zemli — nepokorščina Adama i Eve. — Kristuš je vse to izvrš, zato je prišeo čas, da zemlo kak človek zapusti.

A ka bo z njegovim naukom po njegovom odhodi? Što bo nadele vodo človeški rod po poti, štero je on pokazao? Što bo nadelivao njegovo delo, štero se konča z zadnjov sodbov, gda vsakši prejme svoje plačilo i kaštigo? — „Idite teda i učite vse narode!“ — je naročo svojim apštolom. To so bile njegove zadnje reči, to je bio njegov testament, šteromi je dodao

samo še: „I glejte, jaz sem z vami vse dni do konca sveta.“

Apoštoli so postali teda njegovi nasledniki. Njim se je dala naloga, da do konca sveta širijo na zemli bože kraljestvo i da je razširijo po celom sveti, tak da bo „edna ovčarnica i eden pastir,“ tak da bo združen ves človeški rod v ednoj samoj velkoj družini, — v cerkvi Kristušovoj, „Dana mi je vsa oblast v nebi i na zemli“ — je pravo i je dao to oblast apoštolom. Istinsko vso oblast jim je dao. Ne samo oblast na zemli, nego tudi v nebesaj. Ob drugoj priliki je najpre povedao: „Ka bote zavezali na zemli, bo zavezano tudi v nebesaj, ka bote odvezali na zemli, bo odvezano tudi v nebesaj.“ S tem njim je dao pravico, da smejo zapirati i odpirati nebeska vrata, ar kak bodo delali na zemli, tak se zgodi tudi v nebesaj.

Tudi apoštoli so zapustili zemlo. Odselili so se k svojem Gospodi po plačilo, štero so si zaslužili s svojim trpljenjom. Što pa je bio za njimi postavljen za izvrševalca Kristušovoga testamanta? — Duhovniki. Oni majo tisto oblast, štero je dao Kristuš apoštolom, oni so poherbali oblast odvezanja i zadržanja grehov, oni so čuvari Kristušovoga nauka i vodteli njegove cerkve. I ravno zavolo tega se zaganja brezverski svet v nje. Samo zato jih šče vničiti. Če ne bi bilo duhovnikov, tudi Kristušovoga nauka ne, ar nebi bilo nikoga, što bi ga širo. Brez Kristušovoga nauka pa tudi vera v pravoga Boga ne bi živela v človeških srcaj. Kristuš je najpre pravo: Jaz i Oča sva edno, što mene ne pozna, ne pozna tudi tistoga, ki me je poslao. — Krivi apoštoli se zaganjajo v duhovnike, a vničiti jih ne bodo mogli, ar Kristuš je dao svedočanstvo: „I glejte jaz sem z vami vse dni do konca sveta.“

Glasi.

Slovenska Krajina.

Zahvala. Predstoiniki pa dijaki z Martinišča se iz celoga srca zahvalimo vsem tistim dobrotnikom, ki so nam od jeseni pa dozdej po-

Novi svet.

Spisao: I. Szklai.

Iz vogrščine prestavo Fr. Kolenc.

Med pogovorjanjom je Elemér vse povedao vandraši, ka se je do zdaj z njim zgodilo. Vandraš je pomilivalno kimao z glavov.

— Glej, glej. Mislo sem, da sem jaz naj-sirmaškejši, najbolje preganjani človek na sveti. A tvoj stališ je še hitši. Se zna, zdaj že niti krajcara penez nemaš sirmaček.

— Mam bogme. Samo da tistoga nesam mogeo dati za voz, ar ka če bo trbelo za drugo. Se na priliko prehladim med potjov. Ne najdem vsigdar tak dobrosrčnoga človeka, kak ste vi. I tudi vi neste meli hrane.

— To je že istina.

I če tudi ne bo trbelo, prišparam. Prav pride, če bom šo za inaša.

Moder guč. Da bi bar jaz meo telko pameti. Hja, lehkomseln sem bio. Inačiča bi bila moja usoda, če bi znao na stran djati par rajškov. A zdaj že jih več nigdar ne bom meo.

— Toga nemrete praviti. Bog je dober, že da.

— No vüpanji se že ne odpovem, da, da; a zanašati se itak ne vüпам.

Nenavadna pijača je že začnola vplivati na utrjenoga dečka. Zategnjeno, zmešano je gučao. Na roko naslonjeno je sedo, naskori pa je tudi glavo nagnu na trató. Zaspao je. Od vročine i mamlive pijače. Gda se je zbüdo, se njemi je videlo, da ma drevje že jako dugo sencó.

Kesno more biti.

Poglednoti je šteo vöro.

Obüпно je vido, da je žep prazen. Nehote je segno tudi v drugi žep, v šteroga je djao malo penez.

Preminoli so tudi penezi. A vandraš tudi. Gotovo, da je on odneso. Sam rad ga je napojo. Znao je, da bo v toj vročini morao zaspati od mamlive pijače i te ga lahko na lep način oropa. Hüdoelni tolvaj! Najbrežbožnejši lump na sveti. Šteri edno sirmaško dete oropa.

Jokao, z nogami tukeo je v čemeraj, v obüpanosti.

A ka pomaga, kakšeteč bo rovalo zemlo z nogami v čemeraj. Vkradnjeni penezi i odnešena vöra neso tam zakopani.

Za peneze še njemi ne bi bilo žao. Falaček krüha bi njemi med potjov že dala kakša smilena vertinja. A zavolo vöre ne žaluje samo, nego se tudi sramuje. Spomin Šebeščenovoga mojstra. Dar dobrosrčnosti za pot. Večno bi ga spominjala, če bi njemi tudi gda dobro šlo, na prag velke življenjske šole, na prvi odločen stopaj. Pozlatiti jo je šteo sledkar; na to je mislo. I tudi te ponižne senje se je popaščo prerezati brezsrčen razbojnik.

A zakaj tudi dopusti Bog kaj takšega? Ali zakaj plisti k človeki dobrog nakanenja vraga? Ar to more biti samo šatanska miseo usode, da njemi na pot ravno na tistom mestu postavi tistoga ležečega živana, gde vodi pot k strici.

A večer se bliža; iti, paščiti se mora.

— Drugikrat bode bole pazliv; šepeče sam sebl. — Ne spusti se v pogovor z nikšim

sumlivim tihinom. Ar cotava öbleka ne vsigdar vredna pomilüvanja. Samo za to služi v dostih slučajaj, da zakrije nagoto grehov.

Tmično je že postalo, gda je prišeo do Goherovih vrat. Prašnat, trüden. Komaj je že vlekeo noge.

Gohér je vöni na podstenji stao i kadiö iz pipe. Začüdeno je potegno kadeči se predmet iz vüst, gda je zagledao dečka med vratu. Prle kak bi na poklon lahko odpro vüsta je že zakričao:

— Kak vüpaš se priti? Što te je püsto se, ka?

Dečko je za trenutek vtihno öd sirovoga glasa, s šterim je pitao. Bio je tudi trüden. Počivati so morali tudi možgani za hip.

— Gospod ravnatelj; — je jeclao nazadnje.

— Ka? On te je poslao?

— On.

— Se zna! Izklüčen si. Pot, gor pot i dol pot.

— Nesem izklüčen. Ne istina. Zavolo drugoga me je poslao gospod ravnatelj. Lehko pitate v písmi.

— Rad bi znao, zakaj te je poslao?

— Ar ste mi vi oskrbnik. Pravo je, da vi morate dati privolenje v to, ka ščem.

— Ti ščeš? — Je še bole srdito pravo Gohér. Ka ščeš? Nikaj nemreš šteti (hoteti.) Tvoje je boganje.

— Ja, znam — je odgovoro dečko. Zato je pravo ravnatelj, da naj pridem se. Od postaje sem peški prišeo.

— Tak trbe. Zakaj nesi pisao, da ščeš priti. Se zna, trdokoren si tudi zdaj, kak vsigdar.

magali z živežom. Radi bi dali v Novine imena vsakšega, nego to bi dugo šlo. Gda smō začnōli z Martiniščom i smō že meli više 40 dijakov, so nas vnoji spitali, s koj mo živeli. Pravili smo: Nikelko dajo dijaki, drugo dobri ljudje, na vse to pa Bog pošle svoj blagoslov, pa pridemo do konca. Pa istina. Niti zrna smo ne pripravili, pa smo itak meli vse najpotrebnejše, čiravno nas je vseh vkūp do 50. To smo pa z vekšega dobili po občinah. Dobili smo žito, pšenico, proso, kukorico, graj, krumple, zelje, repo, sadje, bilice, olj, zabio. Večkrat je što prineso krūh, melo, mleko, med, pa kaj takšega. Dobili smo tūdi kōkoši, dvoje prasec, pa 180 l izabele. Za to šolsko leto smo preskrbleni. Za drugo leto (od septembra do julija 1926) smo pa gvišni, ka nas dobri ljudje ne zavržejo. Vsaki den molimo za dobro letino kak tūdi za vse dobrotnike. Bog naj Vam bogato poplača že na tom sveti, najbole pa na onom.

Žizki. Orlice v Žizki so priredile akademijo na risaosko nedelo. Cela prireditev je jako dobro izpadla, posebno, če pomislimo, ka so si naša dekleta same vse pripravile. Jako dobro so telovadile proste vaje. Tūdi igri sta bili dobri, vidi se, ka so že nešterne prav dobre igralke. Tamburaški zbor se je pa izvrstno izkazao. Vstaja, vstaja novo življenje v Prekmurji. Vztrajajte Orlice na svojoj poti, da tūdi potegnete za seov druge fare. Skoro nas pa povabite na kakšo prireditev.

Na karmelsko nedeljo, 19. jul. obhajajo pri Sv. Trojici v Slov. gor. vsi tisti tretjeredniki, šteri so že 50 i več let redovniki sv. Frančiška, svoj jubilej. Do zdaj se jih je že blūzi 40 pri voditelji oglasilo. To bo nekaj spodbūdno lepoga. Natančnejši spored se bōde še sporočo.

Kde so zdaj? Vse naše občine so protestirale, da bi se v gimnaziji v Soboti ukinila dva razreda, minister Pribečević pa se je na to nikaj ne ozirao, nego je dao ukinati razrede. Ikde so zdaj demokratje (napredni!), ka bi nam pomagali, kda nam njihov strankarski voditeo, prosvetni minister zapera škole?

Čukajo se za Prekmurje. G. Radič je v svojem zapōri sestavo plan, pō šterom bi bio pripravljen pogōditi se z radikali. On zahteva nešterne pokrajine, kde bi gospodaro, med temi tūdi Prekmurje. Zavolo toga ga napada demokratsko „Jutro“ i pravi: „Radič zahteva, da se njemi izrcēi v eksploatacijo prekmurski kmet.“ — Istina, nas samo vsi ščejo eksploatirati (dolnesti) tak radičevci kak demokratje, pomaga pa nam ne nihče, zato nam ne trbej nikoga, mi ščemo biti svoji, ar nas dolnesti resan vsi dobro znajo.

V „Mōrszkoj Krajini“ je bilo „Poszlano,“ v šterom „napadjeni grozijo, ka bodo zavolo članka: „Prekmurske vage“ objavljenoga v „Novinah“ tožili. Naj le tožijo, bar bo prilika pred sodnijōv dokazati, ka je istina, ka so nešterne vage v Prekmurji jako pomenjklive. Mamo že pa več slučajov, ka se naši kmetje tožijo, ka živina strašno dosta „zgūbi“ par vōr na svojoj teži. Zdaj, kda ma že itak živina sramotno nizke cene proti drugim predmetom, se ešče krivično vaga, ka je kmet tūdi od te strani bitil.

Članek: „Mi i oni“ je jako v živo zadeo. Gospod Moricz Frek je blagovolo napisati interesantno pismo v „Mōrszko Krajino“, kde pravzaprav ne pove nikaj, ar na te članek tūdi nemre odgovarjati z dokazi, ar je preveč istinski. „Filos“ je ne nikši filozof (pomeni to vse kaj drugo), le skromen opazūvalec razmer je. Brez vsake filozofije se lahko vidi dōitne namene dva madjarskiva prekmurskiva lista, šteriva tak strašno branita „pravice zatiranih.“ Pri prvōj priliki ešče dodamo malo več k tomī članki, ar smō gledōč na nekšo zabranitev madjarskih predg v sobočkōj cerkvi i na pisanje „Krajine“ i „Szabadsága“ dobili resan zanimive podatke.

Domača politika.

Pogajanja. Pri nas se vršijo samō vsigda pogajanja, što bi vladao, resnoga dela v državnoj politiki po nega. Pogajanja med radikali i radičovci so tak deleč prišla, ka se zdaj vidi, ka se Radič samo zato pogaja z radikali, ka bi rešō svojo osebo iz neprijetnoga položaja, iz voze. To so sprevidili tūdi radičovi poslanci, zato vlada med njimi jako velko nezadovolstvo proti Radiči.

Zakon o kmetijskih kreditih je sprejeti, za njega so glasivali radikali i samostojni demokrati, cela opōzicija je proti, ar od toga zakona kmetje nemajo nikšega haska. Naši poslanci so predlagali, naj bi tū služilo za peldo slovensko zadružništvo, štero je kmetom na največši hasek.

Naši poslanci so vložili pitanje na finančnoga, trgovinskoga i poljedelskoga ministra, kaj mislijo včiniti, ka se vzdigne izvoz naše živine i tak dobi živina bolšo ceno.

Svetovna politika.

Bolgarija. Krvavi režim v toj deželi divja naprej. Usmrčenja opozicionalcov so na dnevnom redi, što more, beži iz države, ar je življenje vsakšega, što je proti vladī, na kocki.

Madjarska. Bivši madjarski minister Benitzky je obtožo javno državnoga upravitela Hortyja, ka je kriv pri dvema političnimi umoroma. Zavolo toga je dala vlada Benitzkyja zapreti. Opōzicija pa zahtevle, da se Hortyjava afera razčisti, zato je pričakūvati v kratkom zanimive dogodke v Madjarskoj.

Kitajska. Tū so izbruhnoli upori domačinov proti tūjcom. Uporniško gibanje podpirajo domači dijaki, šteri zahtevajo, da vsi Evropejci Kitajsko zapustijo. Vmes ma tū roke tūdi boljševiška Rusija.

Fr. Kolenc:

Prosvetni tečaj.

II. Kmečka izobrazba.

VIII.

Varaško življenje je za kmečke deklice itak škōdljivo. Zakaj? Je že tak na sveti, da se ženska rada pokaže s svojom lepoto i oblekov — tūdi kmečke deklice. Gda pridejo v varaš, mislijo, da so postale „gospodične“, zato se morajo tak oblačiti, kak varaške „frajlice“. Kratke i vozke janke morajo meti. Klobūk (krščak) pa na vsakšo vižo. Posledica toga je, da zavržejo svojo kmečko obleko, začnejo pa se tūdi sramūvati svojega kmečkoga pokolenja. Za par let pridejo domo i ka so? „Ne ftič ne miš“ — pravi slovenski pregovor. Neso kmetice i ne „frajlice“. Kmetice neso, ar njim za kmečko delo ne, nego bi kvečjemi kūhanco vzele v roko, gōspodstva pa nemrejo špilati, ar v kmečko hišo gospod ne spada. Da zavolo takših kmečki stan trpi, je čisto gotovo.

Kak najdale teda v kraj od varaškoga življenja, tem bolše za nas. I naloga kmečke izobrazbe je tūdi, da čuva kmečkoga človeka pred vplivom varaškoga življenja. (Dale.)

Podpirajte Novine!

Žandarmerijska stanica v Dobrovniku išče **kuharico** (B) s takōjšnim nastopom; plača po dogovoru.

MALI OGLASI.

NAJBOLŠI CEMENT, VAPNO, cigeo i črep, kovački premog, deske, late itd., se dobi letos po polovičnoj ceni na vseh železniških (štacijaj) postajaj v Prekmurji. Stalna zaloga vsigdar pri g. Bratina, Križevci pri Ljutomeru, ki je glavni zastopnik stavbenoga materijala za Prekmurje. 15

Pri Weissenstern trgovci v Dolnji Lendavi

se dobijo novi „MOVE“ i „WAFFEN“ biciklini, mašini za obrtnike i švelje. Z dobrostanjom na kratko vreme, na rate se (B) 23 tūdi dobi.

Lepa prilika! Posestvo obstoječe iz 15 oralov njiv in travnikov, poslopje v dobrom stanji z dvojimi koli i živinov vred se pojako ugodnoj ceni proda. — Pita se pri OLANZ JOHANI Žepovci 52. Apače. 25

Parna mlatilnica fabrikat Hofherr Schrantz ešče skoro nova se ugodno oda. Ogleđa in vpraša se pri Francu Hamler, posestniku v Sratovcih št. 9. pošta Slatina-Radenci.

V MEDJIMURJI

se proda že 30 let obstoječa trgovina z mešanim blagom, z jajci, z točilnicov po ugodnoj ceni **zavolo prese-litve.** Oda se tūdi v najem. **Železniška postaja.** — Naslov v tiskarni (B) BALKÁNYI, D. Lendava.

Naročnina ino oglasi se sprejmejo za „Novine“ pri ERDŐSY BARNABAŠ, trgovci z papirōm i igračami v Murskoj Soboti št. 180. poleg rim. kath. cerkvi ino pošte.

Pohištyo kūpite najfalej iz stalne zaloge od najprosteje do najfinejše kakovosti, delam tūdi po naročbi i po lastnom risanju po najugodnejših cenah.

Mijo Hollenberger Čakovec (B) Strossmajerova ul. 10

Sprejme se

vajenec iz poštene družine v pekarijo FRANC DERKAC na CANKOVI. Za obleko je oskrbljeno.

Slovenska Banka d. d.

podružnica DOLNJA LENDAVALA

plača najbolje dolarje in zlate peneze.

Ovlaščena banka za trgovanje z devizami in valutami. Izstavlja izvoznikom uverenja in prevzema bančne garancije.

Malo lepo posestvo

oddaljeno od Gor. Radgone

eno uro pri okrajni cesti v zelo milem okraju, arondirano 8 do 12 oralov površja i sicer: njive, travnike, velik sadonosnik, šuma (gozd), zidana hiša, hlev, šupa pokrito z opeko v bližini veleposestva se po ugodni ceni proda. — Pojasnila pri gosp.

FISCHER

Plitvički vrh pri Gornji Radgoni.

Pozor

kovači, zidari!

Zaloga najbolšega angleškoga kovačkoga voglenja, šteroga do zdaj ešče nindri ne dobite, kak tūdi vapna i portlandcementsa. Črep i cigeo iz radgonske i borejske opekarna na kolodvorī v Beltincih.

Martin Brumen, železna trgovina Beltinci.

Razprodaja inventarja in raznega manufakturnega blaga

konkurzne mase PREKMURŠKE GOSPODARSKE ZADRUGE v DOLNJI LENDAVI. Blago se lahko ogleda vsak delavnik dopoldne in popoldne. Reflektanti naj pošljejo svoje oferte v posebnih zapečatenih ovitkih, bodisi za vso blago, bodisi za posamezne partije z navedbo kupnine, ki jo ponudijo, na naslov upravitelja konkurzne mase kr. notarja **Rudolfa Kramer** v Dolnji Lendavi. Ponudbe se odprejo na okrajnem sodišču v Dolnji Lendavi dne 1. julija letos po likvidaciji prijavljenih terjatev. Za slučaj sprejema oferte, plačati je takoj vso kupnino na rok i upravnika konkurzne mase in odstraniti vse kupljeno blago iz trgovinskoga lokala, za slučaj zavrnitve oferta vrši se 1. julija 1925 od 14. ure dalje javna dražba inventarja in blaga ter dvomljivih terjatev.